

Michael Borremans: Amy, 2017



MICHAËL BORREMANS se řadí k nejzajímavějším malířům současnosti. Belgický umělec desetiletí vytváří vizuálně přitažlivá díla nabitá *silným psychologickým podtextem a svůdnou tajemností námětů*. Jeho výstava v galerii **RUDOLFINUM** je dialogem se starými mistry, současně však dokáže mluvit i o existenciálních nejistotách dnešní společnosti.

TEXT **LUCIE DRDOVÁ** / FOTO **GALERIE RUDOLFINUM**



Michaël Borremans: The Ear, 2011

CHLADNÁ KRÁSA

Borremans ve svých malbách, kresbách a filmech oslovuje diváka prostřednictvím určitého zamrznutí či odcizení námětu a zároveň neuvěřitelně cizelovanou přesností jeho zobrazení. Svůdné obrazy v sobě nesou rozměr bezčasovosti a vyznačují často až drásavou sílu vnitřní psychologie lidských postav a situací. Výtvarníkův přístup k malbě představuje velice přirozený a intuitivní proces práce, kdy se koncentruje na vlastní úvahy a ideje, které se postupně ostřeji a jasněji vykrslují. Nelze však zcela mluvit o konkrétních tématech. Spíše vznikají přirozené série či skupiny maleb, které umělec po jistou dobu prozkoumává. Zabývá se podvědomými motivy, jako například spící nebo zdánlivě mrtvé dívky.

FOTOGRAFICKY PŘESNÉ TAHY ŠTĚTCE

Malířství však nebylo od počátku umělcovou jasnou prioritou. V devadesátých letech se po studiu na umělecké škole ve vlámském Gentu první roky věnoval výhradně kresbě a teprve o několik let později se přiklonil k malbě. Celoživotně mu však je blízka fotografie. Již od dětství byl tímto médiem fascinován a trávil hodiny v černé komoře. Řadu let se jí intenzivně věnoval a zaměřoval se téměř výhradně na mladé a krásné ženy. Fotografie se mu poté stala zdrojem či spíš prostředníkem v procesu malby. Fotografická předloha u Borremanse

funguje jako určitý mezník mezi realitou a výsledným obrazem na plátně.

Rozhodnutí stát se malířem učinil až ke konci dekády, tedy v době, která malbě zcela nepřála. V kontextu uměleckého diskurzu se mluvilo o jejím konci nebo dokonce smrti. Nikdy to však nebyla tak docela pravda a vždy existoval zájem alespoň o figurální zobrazení. Po generaci neoexpresionistů Neue Wilde ze sedmdesátých a osmdesátých let byl pro Borremanse osobně důležitý vývoj Luca Tuymanse, dalšího belgického malíře, který je také silně spojen s fotografickými předobrazy. Současně sledoval práci německého abstraktního autora Gerharda Richtera, se kterým je často srovnáván. Je evidentní, že Borremans ve své práci odkazuje na díla velkých mistrů – malířova díkce je ve své podstatě velice tradiční. Plátna jsou v kunsthistorickém pojetí komplexní, bohatá na psychologické a ikonologické aspekty a vážou se k dějinám umění.

SÍLA BLÍZKOSTI A TAJEMSTVÍ

Přesto by bylo naivní domnívat se, že za úspěchem Borremansových námětů a technickou precizností jejich zobrazení nestojí schopnost reflektovat stav současné společnosti. Umělcovy naléhavé obrazy nesou politické a psychologické konotace našeho vnímání světa, které neustále osciluje mezi kamufláží, neurčitou

rezervovaností a bezprostřední realitou. V konečném součtu jsou však jeho malby krásné, častokrát až mrazivě dokonalé a asociují chladnou krutost. Borremans předestírá existenciální nejistotu.

Kupříkladu obraz *The Ear* z roku 2011, který je v galerii Rudolfinum vidět s ostatními pracemi až do poloviny dubna, vyznačuje neuvěřitelnou silou intimitu, přibližuje se téměř filmovému záběru nebo módní fotografii. Dívčí ucho je ústředním motivem v centru kompozice orámováno spleteným copem, bílou blúzou a ostrým stínem olivově zelené stěny. Malíř zde používá průzračný čirý olejový lesk, který zintenzivňuje fyzičnost lidského orgánu podobně jako kdysi vlámscí mistři dokázali bravurně modelovat života plná zátiší rozličných předmětů a pochutin. Ucho vede naši pozornost a navzdory svůdné delikátnosti vyvolává lehce monstrózní dojem fyzického předmětu. O rok mladší obraz *Red Hand, Green Hand* vyvolává neméně protichůdné asociace. Dvě ruce pokryté barvou se téměř dotýkají desky stolu. Červená ruka automaticky evokuje zločin a krev oběti, kdežto zelená spíš posvátný rituál. Společně však nabízí divákovi spektrum záhadných iluzí, které prostřednictvím malby přijímáme bez předsudků. Skrze takový talent, jaký má Borremans, malířství připomíná až mysticismus. ●